ט: שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

משוך בהמה זו וקני כלים שעליה כו'. מבעיא ליה כיון דמשיכת הבהמה שהולכת מעצמה לא שייכא בכלים לא יקנה הכלים אבל אם אמר משוך קופה וקני כלים שבתוכה פשיטא ליה דקני ואם תאמר תפשוט מברייתא דהמוכר את הספינה (נ"ב דף פה: ופס) דקתני משך חמרין ופועלין לתוך ביתו שייהם יכולין לחזור אלמא דלא קני פירות במשיכת הבהמה וי"ל דהתם לא אמר ליה קני לך לא קני [ג]ומ"ר התם כשמשך החמרין ולא משך את החמור] והא דקתני בין פסק כו' ה"ה אפי' פסק ומדד יכולין לחזור אלא משום דסיפא מפליג בין פסק עד שלא מדד ובין מדד עד שלא פסק נקט נמי ברישא האי לישנא וכן צריך לתרץ בסיפא דקתני פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין יכולין לחזור ובעי למפשט מינה התם דכלי של מוכר ברשות לוקח לא קני המוכר שהמקח קיים אלמא הכלי מתבטל אצל הרשות משמע מטעם משיכה אינה קונה לפי שהוא בכליו של מוכר וכי משני התם ומוקי לה בששסכן מכליו של מוכר או במתכלי דמומי משמע שאם היה בכליו של מוכר לא היה קונה אף על פי שהכניסן לתוך ביתו דהיינו משיכה ואמאי והא פשיטא לן במשון קופה זו וקני כלים שבתוכה קני אלא התם י"ל משום דלא אמר ליה קני ואינו רואה שיקנה אלא במשיכת פירות עצמן ועוד מצינו למימר דהתם משמע ליה שלא פסק עד אחר המשיכה ולכך לא קניא במשיכה וא"ת אמאי נקט משון בהמה זו ולא נקיט קני אי משום דבקני פשיטא ליה דקני מטעם אחר אע"פ שהיא מהלכת א"כ במשון נמי אמאי מספקא ליה כיון שהשאילה לו הרי היא כאילו היא שלו עד לאחר הקנין ויקנה מטעם אחר וי"ל דכשא"ל משון לא השאיל לו בהמה לקנות הכלים מטעם אחר אלא במשיכת הבהמה אי נמי אי הוי בעי קני בהמה וכלים והוה מהדר ליה דקני לא היה יכול לידע מזה שבמשיכת הבהמה יקנה הכלים כי שמא מטעם אחר קני ובכפותה ולכך איצטרי ליה במשון:

ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה. אע"ג דכפ"ק דקדושין (דף נ:) אמרינן דתלמיד חכם רכוב כמהלך דמי הכא אחר משום יד אחרנא שפיר [ד]דומיא דיד דמינח נייח וממטו לה עם גופיה וכן כפ"ק דשבת (דף ה: ופס ד"ה אגח) אגח לף ע"ג מים לא הוי הנחה אגח בכלי וכלי לף על גבי מים מהו התם משום דדומיא דמלאכת המשכן בעינן ולא היו מלניעין חפצים בדבר שהיה מתנענע ומתנדנד אבל גבי קנייה כיון שהוא דומיא דידו קני: **ה"נ דלא** מגרשה. פרש"י הא דתנן זרק לתוך קלתה מגורשת ותימה לוקמה בכפותה ושמא נ"ל דוקא א"נ הכא מסכרא פריך כדפריך מספינה ולא מכח משנה: **ולימא** מר מעני לעני מחלוקת. ויתלקן בתופס לב"ח במקום שהכ לאחרים ולא מטעם מגו דהא רב מסדא דקאמר כמו רב נחמן בסמוך המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו אית ליה פרק קמא דגיטין (דף יא: ופס) דפליגי בתופס בבעל חוב ולא מטעם מגו עד דאמי ליה רב פפא דלמא במגו פליגי:

רב

ואי רשות הרבים הוא [א] קני ואי אדם חשוב הוא קני ואי אשה היא קניא ואי אינש זילא הוא קני בעי ר' אלעזר האומר לחבירו משוך בהמה זו לקנות כלים שעליה מהו [ב]לקנות מי אמר ליה קני אלא משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו מי מהניא משיכה דבהמה לאקנויי כלים [ג]או לא אמר רבא אי אמר ליה קני בהמה וקני כלים מי קני כלים [ד]חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא כשעמדה והא [ה]כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה [ו]והלכתא בכפותה אמרו ליה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא אלא מעתה היה מהלך בספינה וקפצו דגים ונפלו לתוך הספינה הכי נמי דחצר מהלכת היא ולא קני אמר ליה [ז]ספינה מינח נייחא ומיא הוא דקא ממטו לה א"ל רבינא לרב אשי אלא מעתה היתה מהלכת ברשות הרבים וזרק לה גט לתוך חיקה או לתוך קלתה הכא נמי דלא מגרשה א"ל [ח]קלתה מינח נייחא ואיהי דקא מסגיא מתותה:

מתני' [ט]היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אם משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה לא אמר כלום: **גמ'** [י]תנן התם מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אומר זכה לו וחכמים אומרים [יא]תננה לעני הנמצא ראשון אמר עולא אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני דר' אליעזר סבר [יב]מגו דאי בעי מפקר נכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה [יג]ומגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ורבנן סברי [יד]חד מגו אמרינן תרי מגו לא אמרינן אבל מעני לעני דברי הכל זכה לו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אמר ליה רב נחמן לעולא ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל עניים אצלה ותנן היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה אי אמרת בשלמא מעני לעני מתניתין

ואי רשות הרבים הוא קני. כעיר דדרך לרכוב שם ולא להניג פן יפסקו עוברי דרכים ביום לבין בהמתו: **ואי אדם חשוב הוא.** אין דרכו להנהיג בהמה ברגליו ודרך רכוב עליה אף בשמעטא שאין בני אדם שם וכן אשה שאין בה כח לאחוז הבהמה פן תינתק הימנה: **ואי אינש זילא הוא קני.** שדרכו לרכוב לפני כל אף בלא דוחק לפי שאינו לבוש. אבל אדם ביבוני כגון שאינו חשוב בעושר ואינו בוש להוליך בהמה ברגליו אין דרכו לרכוב בשמעטא בעיר משום לגיעות: **משוך בהמה זו על מנת לקנות כלים שעליה.** במקח וממכר ומוכר לו את הכלים ולא את הבהמה: **לקנות מי קאמר ליה קני.** לקנות משמע אתה התכוין לקנות אני איני מקנה לך: **מי קני כלים.** במשיכה דבהמה עם הבהמה דמדקא מבעיא לך במוכר כלים בלא בהמה מכלל דבמוכר שמיהא פשיטא לך (ה) דמקני בהמה קני כלים משום תורת חצר דקיימא לן חצרו של אדם קונה לו ובהמתו בחצרו והא חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא שמעינן דתקני דכי אתרבאי (גיטין דף עז.) מאם המנא תמנא בידו) גגו חצרו וקרפיפו אתרבאי דלא נייד והוי משממר: **וכי תימא כשעמדה.** לאחר שעקרה ידה ורגלה ונקנית לו הבהמה במשיכה עמדה ולא הלכה ונקנו כלים בעמידתה דקנה לו חצרו: **כל שאילו מהלך לא קנה כו'.** כלומר כיון דראויה היא לילך לאו דומיא דחצר היא ואין קונה בתורת חצר: **והלכתא.** האי דפשיטא ליה דכי אמר ליה קני בהמה וקני כלים קני: **בכפותה.** היא דפשיטא ליה (ב) דדומיא דחצר הוא קני. וכל היכא דאמרינן בגמרא והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קני כו' מהכא קאמרי ליה: **קלתה.** סל שעל ראשה שנותנת בה כלי מלאכתה וטווח שלה: **ה"נ דלא הוי גיטא.** והאמר מנן כמה גיטין (דף עז.) זרק לה גיטה לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת: **מתני' לא אמר כלום.** דאפילו אחרי המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו כיון דיהבה ליה קנייה ממה נפשך אי קנייה קמא דלא מתכוין להקנות לחבירו הא יהבה ליהליה בממתנה ואי לא קנייה קמא משום דלא היה מתכוין לקנות הויא ליה דקקר עד דמטא לידיה דהאי וקנייה האי בתרא דעקרה מידיה דקמא לגמ קנייה: **גמ' מי שליקט את הפאה.** אדם בעלמא שאינו בעל שדה דאי בבעל שדה לא אמר ר' אליעזר זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשיה דאפילו הוא עני מוחזר הוא שלא לנקט פאה משדה שלו כדאמר בשמיטת חולין (דף קלא:) לא תלקט (לעני) להזהיר עני על שלו: **מעשיר לעני.** שעשיר הוא שליקטה לגורך העני: **מגו דזכי לנפשיה.** דאי בעי הוה זכי לנפשיה אם הגביה לעצמו: **חד מגו.** מעני לעני: **ולימא מר דאפילו מעני לעני.** אמרי רבנן דלא זכה לו: **דהא מציאה הכל עניים אצלה.** כלומר הכל כשרים לזכות בה כעניים בפאה: **ותנן.** המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו ולא אמרינן מגו דאי הוה בעי הוה זכי לנפשיה זכי נמי לחבריה כי מגבה לה טולה לשם חבירו דתנן היה רוכב כו': **ואמר אני זכיתי בה.** קס"ד אני רוצה לזכות בה עכשיו קאמר ומודה הוא שמתחילה הגביה לשם חבירו וקתני זכה בה אלמא לא קנה חבירו: **אי אמרת בשלמא מעני לעני מחלוקת.** דאמרי רבנן לא אמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה אלא היכא דהגביה לדעת שייהם כגון שניים שהגביהו מציאה דאמר בה לעיל (דף מ.) גבי בזמן שהם מודים חולקים בלא שבועה דטעמא משום מגו דזכי בהגבהה זו לנפשיה זכי נמי לחבריה אבל מגו דאי בעי הוה זכי לנפשיה זכי לחבריה לא אמרינן:

מתניתין

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' י סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' קלז סעיף ה:
כז ב מיי' שם הלכה ח ועיי' סי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ו:
כח ג מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' יג סמג עשין סב טוש"ע ח"מ סי' רכ סעיף יד:
כט ד ה ו מיי' שם הל' יג יד סמג שם טוש"ע שם סעיף יג ועוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף טו:
ל ז מיי' פ"א מהלכות זכיה ומתנה הל' ה סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רפג סעיף טו:
לא ח מיי' פ"ה מהלכות נדרים הל' ח וע"ש סמג עשין ל טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף י:
לב ט מיי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' כ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסו סעיף ו:
לג י כ מיי' פ"ב מהל' מתנות עניים הל' יט:

רבינו חננאל

וכן אם הוא אדם חשוב שאין דרכו להלך רגלי קנה ברכיבה. וכן האשה. וכן א' בגברא דילא הוא קני. בעי ר"א האומר לחבירו משוך בהמה זו וקני כלים שעליה מהו אמר רבא א' אמר ליה קני בהמה וקני כלים שעליה מי קני כלים במשיכה דבהמה אמאי חצר מהלכת היא ואסקי' והלכתא בכפותה. וכן ספינה דקפצו דגים בתוכה קנאם בעל הספינה דספינה מינח נייחא ומיא הוא דממטו לה. ואסיקו רב אשי ורבינא באשה מהלכת ברה"ר חזרק לה בעלה גיטא בתוך קלתה נתגרשה מאי עבמא קלתה מינח נייחא ואיהי מסגיא תות' הני כולהי לאו חצר מהלכת נינהו וכן הלכה: **ירושלמי** אמר רב הונא בשם רבנן [תנין] המן אשה שהיתה רוכבת על גבי בהמה ושנים מגדיגין אותה היא אומרת אלו עבדיי והבהמה והמשרי שלי וזה אומר זו אשתי וזה עבדי חזו חבילתי [ו] צריכה נט משניהן וריא משחררת את שניהן ושניהן משחררין זה את זה ובבהמה ובמשרי שלשתן שיין: **פשקא** מתני' היה רוכב על גבי בהמה וכו' תנן התם בפאה פ"ד מי שליקט [את הפאה] ואמר הרי זו לאיש פלוני עני ר"א אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון. ואמר מחלוקת מעשיר לעני וכו' ולימא מר מעני לעני מחלוקת דהא מציאה הכל כעניים הן אצלה. ותנן ראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי נטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה לנצמו אי אמרת בשלמא מחלוקת מעני לעני

[ו] הא אומר זו אשתי וזה עבדי חו חבילתי גרשה נט ומי [ועי' בקדושין פ"ה ע"ב ובפרש"י שם ד"ה].

מסורת הש"ס

[א] כ"ק יב. גיטין כח. עה., [ב] פאה פ"ד מ"ט גיטין יח., [ג] [בכרכות מז. וש"נ], [ד] [בעיל ח. מדרש פאה], [ה] [מתורה יא:], [ו] [שבועות כבא. ז] [ויקרא כג], [ח] רש"ל.

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה מי קני וכו' פסיטא לך דמדקני בהמה: (ב) ד"ה בכפותה אלי וכו' דפסיטא ליה דבריון דדומיא:

גליון הש"ס

גמ' והלכתא בכפותה. כעין זה בדרכן ז' ע"א והלכתא דיחמי: תוס' ד"ה בפינה וכו' דומיא דיד דבפינה. תמוה לי דת"כ הנוף עצמה מקרי מהלך ואמאי מהני נותן נגו על ראשה. גם אמאי נגמן נגו ביד עבדה מקרי מגר מהלכת. הא היד מינה. אלא ע"כ ביד והנוף חד הוא אלא אמרי' מה יהא שאינו מהלך היינו דאינו מהלך מהקונה דבכ"מ שהיא מהלך שם הוא הקונה משא"כ מגר דמהלכת מהקונה ועיש"ג:

הגהות הגר"א

[א] גמ' קני ואי. כשוס קו על מנת קני ועל הוש"ו ממנת ואי וע"כ הרא"ש ל"ג זה אבל הרמב"ם נוהם כגירסא שלנו:

מוסף רש"י

ואחר מהלכת לא קנה. אינה קונה לנעליה כלום דלאו מגר היא כמהלכת (ב"ק יב.) דכי אמור רבנן מגרו של אדם קונה לו, לאו מגר מהלכת אמור, דשאני מקרקעי דעיידי ממקרקעי דלא ניידי (גיטין כא.). בכפותה. שאינו ראוי לילך דדמי לאגר (ב"ק יב.). מי שליקט את הפאה. בעל הבית עשיר כו' והיינו מקום אחר לעניים (גיטין יא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com